

Waldorfpedagogik på Orust ekonomisk
förening
info@orustwaldorfskola.se
Organisationsnummer: 769614-3085

2023-06-16
1 (23)
Dnr- SI 2023:1286

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Orust
Waldorfskola belägen i Orusts kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Orust Waldorfskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen samt av skollagens bestämmelser om huvudmannens styrning och stöd.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden samt huvudmannens styrning och stöd inom det femte området. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Orust Waldorfskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i sin analys av skolenhetens samlade resultat tydligare sätta dessa i relation till de förutsättningar lärarna får och till undervisningens genomförande samt utifrån denna analys besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna ges inflytande och görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver göra självständiga analyser av verksamheten vid skolenheten som underlag inför beslut om utvecklingsinsatser, oberoende av rektor.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2023-12-15** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:1286) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Orust Waldorfskola leder och styr i flera delar skolans utveckling men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. Rektorn skapar goda förutsättningar för ett gemensamt systematiskt lärande mellan lärarna och mellan lärarna och elevhälsan. Rektorn skaffar sig en bild av verksamheten genom att följa upp kunskapsresultat, att värdegrundsarbetet integreras i undervisningen och hur undervisningen bedrivs. Dock följs inte kunskapsresultat upp utifrån kön vilket riskerar att alla elever inte ges samma förutsättningar oavsett könstillhörighet, även om ett visst jämställdhetsarbete bedrivs på skolenheten. Vidare behöver rektorns analys av resultaten utvecklas, så att utvecklingsåtgärder och i viss mån fördelning av resurser ännu tydligare möter de behov som finns på skolenheten.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn har skapat en organisation som ger goda förutsättningar för ett gemensamt systematiskt lärande mellan lärarna och mellan lärarna och elevhälsan. Detta ger avtryck i undervisningen och utvecklar den vilket rektorn följer upp genom möten med lärarna samt lektionsobservationer. Obehöriga lärare ges också systematiskt stöd i sitt arbete. Intervjuer och dokumentation visar att det finns tydliga mötesstrukturer med innehåll som fokuserar på att utveckla verksamheten. Syftet med de olika forum liksom ledningen av dessa är väl kända av personalen. Lärarna upplever också att de har goda förutsättningar för att samverka. Arbetslagen har möte varje vecka och innan arbetslagsmöten har lagledare och skolledning möte. Därutöver har de på skolenheten möten där alla lärare träffas, då de tar upp större frågor såsom läs- och skrivutveckling, ny läroplan eller bedömning och betygssättning. Ytterligare utvecklingsarbete har påbörjats med hur de på skolan mer systematiskt dokumenterar den pedagogiska planeringen och bedömningarna samt att tillgängliggöra dem för varandra, bland annat för att säkerställa att information inte

går förlorad vid t.ex. personalomsättning. Samtliga lärare som inte har en lärarlegitimation, har en mentor. Det finns även möjlighet att få stöd och mentorskap av lärare på andra skolor.

Jämställdhetsarbetet

Granskningen visar att rektorn följer upp undervisningen utifrån könsmönster men följer inte upp kunskapsresultat utifrån kön och kan därmed inte säkerställa att alla elever ges samma förutsättningar oavsett könstillhörighet. Rektorn arbetar dock för att ett visst jämställdhetsarbete sker på skolenheten. Av intervjuer och dokumentation framgår att lärarna har fått kompetensutveckling inom jämställdhet och att rektorn tillsammans med specialpedagogen gör lektionsobservationer och elevintervjuer där de är särskilt uppmärksamma på kön och om flickor och pojkar bemöts och bedöms lika i undervisningen. Enligt rektorn har de dock ingen rutin på skolan för att följa upp och analysera kunskapsresultaten utifrån kön pga. av det låga antalet elever och svårigheter som följer med att dra slutsatser av det. Bemötandet och bedömningen av flickor och pojkar är en fråga som lärare och rektorn ofta pratar om på sina möten. Skolan har även varit med i ett forskningsprojekt som innebar att kartlägga flickors mående och trivsel då pojkar visade på högre resultat i enkätundersökningar.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorn skaffar sig en bild av verksamheten genom att följa upp kunskapsresultat, att värdegrundsarbetet integreras i undervisningen och hur undervisningen bedrivs. Även tryggheten på skolenheten följs upp, vilket beskrivs närmare i området *Trygghet och studiero*. Av inskickad dokumentation och intervjuer framgår att rektorn följer upp elevernas kunskapsresultat genom att ta del av lärarnas planeringar och bedömningar av elevernas progression. Vidare tar rektorn del av resultat av nationella prov och de obligatoriska bedömningsstöden i de lägre årskurserna. Lärarna är också delaktiga i uppföljningen som görs flera gånger per läsår på grupp- och individnivå. Både rektorn, biträdande rektorn och specialpedagog gör lektionsobservationer som ett sätt att följa upp undervisningens genomförande, kunskapsresultat och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Exempelvis tittar de på lärarnas interaktion med eleverna, studieron, nivå på undervisningen och elevernas engagemang och förståelse. Rektorn fördelar resurser utifrån en samverkan med elevhälsan och samtal med lärarna samt deltar i klasskonferenser, elevhälsomöten och kollegiemöten.

Läs- och skrivutveckling är ett prioriterat område men enligt lärarna beror det inte på brister i resultat utan att lärarna ska undervisa mer likvärdigt i läs- och skrivutveckling. Som ett led i utvecklingsarbetet har de bjudit in externa föreläsare om skrivutveckling,

vilket ska öka likvärdigheten i undervisningen mellan lärare. Rektor kan hittills i sin uppföljning av utvecklingen inom skrivutvecklingen se att lärarna inspirerats av föreläsningarna och ger eleverna fler val och möjligheter i både läs- och skrivträningen. Som ett led i att främja läsutvecklingen har de på skolan satsat på skolbiblioteket och köpt in mer skönlitteratur. Elever uttrycker dock att de skulle vilja ha ett större utbud av ålderanpassad skönlitteratur.

Matematik är ytterligare ett prioriterat utvecklingsområde på skolan då kunskapsresultaten legat lågt och att en del lärare har upplevt det som utmanande att variera matematikundervisningen och att de behövt fler verktyg för det. Inom matematiken har man arbetat med kollegialt lärande genom att en lärare på skolan föreläst för övriga lärare om vilka områden lärarna behöver fokusera mer på i de lägre åldrarna för att eleverna ska ha med sig kunskaperna till högstadiet.

Rektorn, tillsammans med biträdande rektor och specialpedagog, följer upp och skaffar sig en nulägesbild av värdegrundsarbetet och arbetet med trygghet genom elevenkäter och elevintervjuer, observationer samt att rektor deltar i skolans värdegrundsgrupp. Sammanfattningar av elevintervjuer och resultat på enkäter kommer man att lägga in i det digitala uppföljningssystemet som en del i att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. Utgångspunkter i skolans värdegrundsarbete finns i likabehandlingsplanen som utvärderas flera gånger per läsår.

Av Skolinspektionens granskning framkommer att rektorns analys av resultaten behöver utvecklas, så att utvecklingsåtgärder och i viss mån fördelning av resurser ännu tydligare möter de behov som finns på skolenheten. Av inskickat material och intervjuer framgår bland annat att rektor tillsammans med elevhälsa och lärare i samband med uppföljning, har identifierat områden att utveckla, men orsaksanalysen om varför det ser ut som det gör är otydlig. Rektor gör en viss jämförande analys av bland annat olika ämnen men det saknas en orsaksanalys genom att rektor väger in undervisningens genomförande och/eller de förutsättningar som har getts lärarna. För att få ett likvärdigt underlag för uppföljning och analys har huvudmannen och rektor utarbetat tydligare mallar och strukturer för det systematiska kvalitetsarbetet som håller på att implementeras.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i sin analys av skolenhetens samlade resultat tydligare sätta dessa i relation till de förutsättningar lärarna får och till undervisningens genomförande samt utifrån denna analys besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn visserligen följer upp resultat i verksamheten och gör vissa jämförande analyser, men att rektorn i begränsad utsträckning sätter resultaten i relation till undervisningens genomförande och de förutsättningar som finns. Detta trots att rektorn bland annat skaffar sig en bild av undervisningen genom återkommande lektionsobservationer. Rektorn har förvisso identifierat utvecklingsområden, men det finns en risk att dessa inte har någon koppling till de bakomliggande orsakerna till resultaten. Det finns därmed en risk att analysen inte visar vilka framgångsfaktorer och utvecklingsbehov som finns i verksamheten. Detta medför i sin tur risk för att eventuella utvecklingsområden förbises. Därutöver följer rektorn inte upp kunskapsresultat utifrån kön och kan därmed inte säkerställa att alla elever ges samma förutsättningar oavsett könstillhörighet.

Av skollagen framgår att rektorn ansvarar för att på skolenhetsnivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, analysera och utveckla utbildningen. Rektorn behöver således följa upp elevernas resultat, undervisningens genomförande och förutsättningar för undervisningens genomförande för att skaffa sig ett underlag för analys. Med utgångspunkt i orsaksanalysen behöver rektorn vidare besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder. Att utgå från orsaksanalysen innebär att insatserna är behovsanpassade för skolenhetens verksamhet.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn utvecklar analysen av skolans resultat genom att analysera hur olika resultat samvarierar med den undervisning som bedrivs samt andra förutsättningar som skolan har. Variationer och skillnader mellan elevgrupper, klasser, ämnen och kön behöver belysas och sättas i relation till undervisningens kvalitet samt andra förutsättningar för undervisningens genomförande. För att få ett större underlag av antal elever, på en liten skola, kan rektor t.ex. följa upp om det finns exempelvis könsmönster över tid. Det kan i sin tur ge signaler om hur t.ex. arbetssätt och arbetsformer i undervisningen kan gynna eller missgynna elever, exempelvis på grund av könstillhörighet. Det är viktigt att söka förklaringar och orsaker till varför måloppfyllelsen ser ut som den gör och synliggöra vilka åtgärder man bör vidta för att förbättra resultaten. Analysen bör således ge en bild av både vilka framgångsfaktorer och utvecklingsbehov som finns. I analys- och utvecklingsarbetet behöver såväl rektor, lärare som elevhälsa vara delaktiga. Rektorn behöver även fatta beslut om utvecklingsinsatser som ska genomföras, utifrån de

behov man uppmärksammat, och tillsammans med personalen följa upp att dessa får avsedd effekt. Att utgå ifrån orsaksanalysen innebär att insatserna är behovsanpassade för skolans verksamhet. Insatserna kan därmed också utjämna eventuella skillnader inom skolan, mellan lärare, ämnen och årskurser.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. Lärarna bedriver en strukturerad undervisning som innehåller variation i både arbetssätt och arbetsformer samt präglas av ett aktivt lärarstöd. Dock kan mål och syfte med lektionen tydliggöras mer för att eleverna ska förstå kopplingen mellan det de gör på lektionerna och målen i kursplanerna. Undervisningen anpassas för att möta elevernas behov och förutsättningar och lärarna har strategier för att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära. Lärarna ger eleverna goda möjligheter att utveckla strategier för lärande och att påverka undervisningen men arbetet med inflytande och utvärdering av undervisningen skulle kunna utvecklas.

Strukturerad och varierad undervisning samt aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen består av en variation av arbetsformer och arbetssätt samt präglas av ett aktivt lärarstöd. Av lektionsobservationer och intervjuer framkommer att lektionerna på ett ändamålsenligt sätt innehåller olika typer av uppgifter och aktiviteter som skapar intresse och sammanhang för eleverna. Exempelvis får eleverna lära av varandra och arbeta i grupp när de skriver texter. Några elever säger dock att det varierar mellan lärare hur mycket variation det är i undervisningen. Observationer visar att eleverna får ett aktivt lärarstöd genom att lärarna stimulerar, handleder och stödjer elevernas läroprocesser. Tack vare de små klasserna har läraren dessutom mer tid med varje elev.

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad men att mål och syfte med lektionen kan tydliggöras mer för att eleverna ska förstå kopplingen mellan det de gör på lektionerna och målen i kursplanerna. Av lektionsobservationer och intervjuer

framkommer att lektionerna har en tydlig struktur där lärarna ger en inledande introduktion, repeterar vad som gjorts tidigare lektion och sätter genomgången i sitt sammanhang. Lärarna skriver upp schemat för dagen på tavlan och vissa lärare utvecklar det genom att även skriva upp frågorna vad, när, hur, varför, med vem, tid och vad händer sen samt svaren på dessa frågor, för att presentera lektionsinnehållet. Skolinspektionen kan dock inte observera några tydliga summerande avslut på lektionerna och det är heller inget eleverna känner igen att det görs med någon regelbundenhet. Enligt eleverna berättar lärarna vad de ska göra på lektionen men inte vad målet för lektionen är. Detta bekräftas även i Skolinspektionens lektionsobservationer. Rektorn tar del av lärarnas pedagogiska planering och den dokumenteras så att den finns tillgänglig för all personal. Lärarna ska här även dokumentera hur undervisningen kopplas till kurs- och läroplan.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna under ledning av rektorn i än större utsträckning tydliggör syftet med lektionen för eleverna så att eleverna kan förstå kopplingen mellan centralt innehåll och de kunskaper de ska utveckla. Det är också viktigt att läraren gör en koppling till de nationella målen i läroplanen när undervisningen planeras, så att lektionens syfte relaterar till dessa mål.

Stimulans och anpassning av undervisningen

Granskningen visar att undervisningens innehåll och arbetssätt tar sin utgångspunkt i de enskilda elevernas behov och förutsättningar. Av inskickade dokument och intervjuer framgår att lärarna har god kännedom om elevernas olika behov och förutsättningar och anpassar innehåll och arbetssätt till individer och aktuell elevgrupp samt att lärarna arbetar med att stärka elevernas självförtroende och motivation. Lärarna berättar hur de ger texter och uppgifter med olika svårighetsgrad till eleverna utifrån deras individuella behov så att eleverna kan ta nästa steg i sin kunskapsutveckling. Lärarna ställer olika krav på olika elever i det individuella mötet och att det som läraren kan vara nöjd med för en elev kan den kräva mer av en annan. Muntliga frågor anpassas utifrån vilken elev de ställs till. Då de på skolan ibland slår ihop två små klasser har de också tillgång till två lärare i klassrummet vilket ger ytterligare möjligheter till individanpassning. Ytterligare exempel på individanpassning är att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling får arbeta med matematik på t.ex. gymnasienivå och att lektionsupplägget i matematik kan varvas av att räkna, läsa, frågesport och att läraren använder olika sätt att förmedla kunskapen visuellt och muntligt. I SO ger lärare exempel på att de låter eleverna ta hjälp av varandra, att de får komplettera varandra utifrån sina styrkor. När man väl är klar med en uppgift kan man få göra annat som att hjälpa en kompis, läsa i en bok eller göra svårare uppgifter,

berättar eleverna. Läraren låter eleverna välja mellan enkla eller svårare uppgifter och de elever som har det svårt får mer stöd av läraren, säger eleverna.

Granskningen visar också att undervisningen innehåller inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation samt att lärarna förmedlar höga förväntningar på eleverna. Av lektionsobservationer och intervjuer framkommer till exempel att lärarna skapar förtroendefulla relationer med eleverna, ger dem beröm när de presterat väl och bejakar elevernas tankar och funderingar. Till exempel observerar Skolinspektionen när lärare säger "Super good!" och "Excellent!".

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att lärarna gör eleverna delaktiga i sitt eget lärande bland annat genom att låta eleverna få utveckla och använda olika inlärningsstrategier. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att eleverna får prova olika sätt att lära och att läraren sedan för en dialog med eleverna om vilka som kan vara de bästa arbets-sätten. Lärarna ber även eleverna förklara hur de tänker och kommer fram till sina svar. Lärarna pratar också om olika minnestekniker med eleverna. Exempelvis får eleverna återberätta vad de gjort tidigare lektioner i vissa ämnen vilket eleverna tycker är ett bra sätt för att minnas vad de lärt sig.

Granskningen visar att undervisningen till viss del bedrivs i demokratiska arbetsformer där eleverna ges möjlighet till inflytande men att arbetet skulle kunna utvecklas. Visserligen framgår av intervjuer att enskilda lärare involverar eleverna i både planering och utvärdering av undervisningen, men det framkommer också att det skiljer sig mellan olika lärare i hur mycket inflytande de ger eleverna. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att lärarna låter eleverna påverka arbetssätt och provutformning som ett sätt att göra eleverna delaktiga och lärarna frågar eleverna vid iup-möten om vad de tycker om undervisningen. Dock skiljer det sig mellan lärare huruvida eleverna får utvärdera undervisningens kvalitet i andra sammanhang. Eleverna säger också att det varierar mellan ämnen hur mycket inflytande de får över undervisningen. I samband med de så kallade veckorundorna då eleverna får säga vad de tycker om hur veckan i skolan har gått generellt kan de även komma in på undervisningens kvalitet ibland. Genom elevintervjuer som specialpedagogen genomför kan det också komma fram synpunkter från eleverna om undervisningen. Elevhälsan säger att det varierar hur mycket inflytande eleverna har över undervisningen men konstaterar att det skulle kunna utvecklas till att bli mer. Även rektorn säger att hon bedömer att graden av elevinflytande skiljer sig åt mellan ämnen och att det skulle kunna utvecklas i vissa ämnen. Rektorn har bokat in ett möte med lärarna angående elevinflytande.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna ges inflytande och görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen till viss del bedrivs i demokratiska arbetsformer där eleverna ges möjlighet till inflytande men att arbetet skulle kunna utvecklas så att eleverna på ett påtagligt sätt är delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen. Även om elever kan ges inflytande över undervisningens former ges de i övrigt begränsat utrymme för delaktighet när det gäller att planera undervisningens innehåll och arbetssätt. Det skiljer sig mellan olika lärare i hur mycket inflytande de ger eleverna och hur systematiskt de låter eleverna utvärdera undervisningen.

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen och enligt läroplanen ska läraren till exempel tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt utpekat ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så ett aktivt elevinflytande gynnas.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna under ledning av rektorn arbetar aktivt för att öka elevernas delaktighet i både planeringen och utvärderingen av undervisningen. Till exempel behöver lärarna beakta de synpunkter som eleverna för fram och låta dessa påverka planeringen och genomförandet av undervisningen. Det kan vara allt från att undervisningens innehåll präglas av elevernas erfarenheter till att eleverna bidrar med idéer om innehåll, arbetssätt och arbetsformer. När läraren utvärderar undervisningen är det väsentligt att läraren inhämtar elevernas synpunkter om hur undervisningen genomförts avseende innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Dessa utvärderingar behöver göras kontinuerligt.

Trygghet och studiero**Författningsstöd**

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt

skolarbete. Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. På skolenheten bedrivs ett aktivt förebyggande arbete för att skolmiljön ska vara trygg för eleverna. Detta genom att skolan systematiskt och på olika sätt kartlägger elevernas trygghet och sätter in åtgärder för förbättrad trygghet. Studiero är ett område skolan själva identifierat som ett utvecklingsområde som de också vidtagit åtgärder kring.

Trygghet

Granskningen visar att det på skolenheten bedrivs ett medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan. Av inskickade dokument och intervjuer framgår att eleverna känner sig trygga på skolan, vilket också bekräftas i Skolinspektionens skolenkät. Rektorn och övrig personal organiserar samtal med elevgrupper och enskilda elever för att kartlägga trivsel, studiero, trygghet och förekomst av kränkningar eller uteslutande grupperingar. Därutöver görs även elevenkäter om bland annat trygghet. Varje medarbetare förväntas av rektorn att arbeta med att uppmärksamma och kartlägga elevernas sociala och fysiska arbetsmiljö, utifrån information från lektioner, vid rastvakt, på utvecklingssamtal eller på andra sätt. Lärarna uppmärksammar om det händer något på rasten och eleverna kan gå och säga till lärare om det uppstår en situation. Om en elev säger något elakt mot en annan elev ringer läraren hem till vårdnadshavarna, enligt eleverna. I början av terminen bestämmer varje klass klassregler i samråd med klassläraren. Eleverna väljer också elevrådsrepresentanter som beslutar om skolans trivselregler. Planen mot diskriminering och kränkande behandling utvärderas av elevrådet och av personalen medan varje klass utvärderar sina egna klassregler. För utvärderingen som helhet ansvarar rektor. Förra läsåret fokuserade de på skolan bland annat på att minska det grova språkbruket och icke önskade beteende inom ramen för värdegrundsarbetet. Skolpersonalen har skapat en samsyn kring hur de definierar kränkningar och har nu en lägre tolerans för kränkande behandling. I ett första skede ledde det till att rapporteringen av kränkande behandling ökade men enligt rektorn har det nu lett till en minskning av kränkningsincidenter, förbättrat språkbruk och beteende bland eleverna. På skolan har de en samsyn om att se alla elever som alla elever för att inget missförhållande ska förbli oupptäckt. I årskurs 4, 5 och de högre årskurserna har lärarna pratat om kränkningar på nätet med eleverna. Lärarna har också getts utbildning i ämnet.

Som ett led i det främjande trygghetsarbetet har alla elever rast samtidigt på förmiddagen för att man på skolan vill uppmuntra till lek och samvaro mellan elever i olika åldrar. Varje dag finns möjlighet att delta i en gemensam lek som leds av en

vuxen, utöver övriga rastvakter. Det finns också ett faddersystem där äldre klasser organiserar lekar för de yngre åldrarna, under översyn av en vuxen ansvarig. Ytterligare främjande trygghetsarbete man genomfört är att personal tillsammans med skolköket aktivt arbetat med att skapa en lugn och trivsamt miljö i samband med måltid. På skolan har man flera forum och aktiviteter under året där hela skolan arbetar tillsammans i tvärgrupper vilket rektorn och lärare menar dels främjar att elever och lärare lär känna varandra bättre, dels att det främjar vänskap och förståelse bland eleverna över åldersgrupperna.

Studiero

Granskningen visar att det på Orust Waldorfskola finns ett samlat arbete, där eleverna är delaktiga, för att skapa studiero. Av inskickade dokument och intervjuer framgår att man på skolan uppmärksammat i elevenkäter att elevernas upplevelse av studiero är ett utvecklingsområde och att man vidtagit åtgärder för att öka upplevelsen av studiero bland eleverna. Rektorn, biträdande rektorn och specialpedagog gör lektionsobservationer för att förstå lärsituationer utifrån elevers och lärares perspektiv och behov. Deras observationer och elevintervjuer utgör sedan underlag för analys och åtgärder vidtas utifrån vad analysen visar. De yngre eleverna upplever att de för det mesta har arbetsro på lektionerna. Läraren kan säga till dem när det behöver vara mer arbetsro eller påminna om att eleverna ska räcka upp handen. I vissa klasser kan eleverna signalera med ett fingertecken om de tycker att det är för stökigt. Även i de högre årskurserna upplever eleverna att det oftast råder studiero men att läraren markerar och vidtar åtgärder om det blir för högljutt. Eleverna tar tillsammans med lärarna fram klassregler varje läsår. Klassreglerna gäller både på lektion och på rast.

Åtgärder som vidtagits för att förbättra studieron är bland annat att förbättra akustiken i vissa klassrum då både elever och lärare upplevt ljudmiljön som störande. Hösten 2022 inledde elevhälsan ett arbete med att utföra elevintervjuer för att ta reda på hur eleverna upplever sin skolgång. Utifrån signaler från eleverna om att lärarna ibland kunde vara ostrukturerade och att arbetsron brustit har rektorn sett till att lärarna arbetat med lektionsstrukturen och i större utsträckning utgår från de sju pedagogiska frågorna som SPSM tagit fram. Effekter som enligt elevhälsan kunnat notera av detta arbete är att eleverna visar ökat eget ansvar och studiemotivation och att de bättre förstår sin roll i det egna lärandet.

Ytterligare åtgärder som vidtagits utifrån att man på skolan identifierat studiero som ett utvecklingsområde är att skolpsykologen och specialpedagogen gett skolpersonalen kompetensutveckling om ledarskap i klassrummet och om varför barn kan vara utåtagerande. Lärarna har även erbjudits att träffa en verksamhetspsykolog

för att själva kunna utvecklas och bli bättre på att möta elevernas behov. I vissa klasser har man satt in extrapersonal och genom skolans elevintervjuer har man även kunnat identifiera vilka åtgärder eleverna ser som viktiga för studieron. Skolpsykologen har därutöver haft workshops med eleverna om vad som triggar dem till att bryta mot överenskomna regler.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning. Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn i hög utsträckning följer upp och analyserar att lärarna gör likvärdiga bedömningar och sätter likvärdiga betyg. Rektorn för diskussioner med lärarna utifrån analyser och fattar beslut om åtgärder i de fall omotiverade avvikelser förekommer. Därutöver ser rektorn till att alla lärare får goda förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg genom olika former för samverkan.

Diskussion och analys av omdömen

Av Skolinspektionens granskning framgår att rektorn i hög grad analyserar skillnader i bedömningar och betyg i olika ämnen och årskurser och för diskussioner med lärare utifrån dessa analyser. Rektorn fattar också beslut om åtgärder i de fall omotiverade avvikelser förekommer. Ett sätt som rektorn kvalitetssäkrar likvärdig bedömning och betygssättning är genom att rektorn låter lärarna rätta de nationella proven två och två i parkonstellationer som hon bestämmer. Det har också hänt att andra skolors lärare har rättat elevers prov. Enligt elevhälsan är rektorn uppmärksam på om eventuella avvikelser i omdömen, bedömning och betyg förekommer och ger exempel på fall där rektorn har agerat. Rektorn berättar i intervju att det under läsåret upptäcktes att en obehörig lärare varit för generös i sin bedömning av en elevs kunskaper. Rektorn har därefter utvecklat rutinerna för kvalitetssäkring av omdömen och betyg och särskilt gått igenom vissa lärares bedömningar och betyg samt att de har fått motivera sina bedömningar och betyg för rektorn eller annan behörig lärare. Obehöriga lärare får inte göra bedömningar utan stöd av lärare som är behörig.

Rektorn berättar också att de har kontakt med elever som börjar gymnasiet för att även där säkerställa att de satt betyg utifrån elevernas kunskaper.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn ger förutsättningar till lärarna att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg genom att former för samverkan kring omdömen och betyg finns för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning i samtliga ämnen. Av inhämtad dokumentation och intervjuer framgår att det finns tid avsatt för samplanering och sambedömning. Lärarna har haft diskussioner om kunskapskraven och hur man ska bedöma olika underlag. I arbetslaget har de även gemensamma betygsgenomgångar. Några av lärarna har kontakt med lärare från andra skolor för att säkerställa sin tolkning av bedömningskriterierna i sina ämnen. Rektorn säger att den lärare som är ensam i sitt ämne har tagit i kontakt med lärare på en annan skola för auskultation och sambedömning. I år kommer man att avsätta en hel studiedag till sambedömning av nationella prov utöver annan avsatt tid för sambedömning. Vid osäkerhet i bedömningen kan lärarna även ta hjälp av rektorn och specialpedagogen.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

2 kap. 2, 8 a, 13, 18 och 34–35 §§, 4 kap. 7–8 §§ skollagen

3 kap. 1 och 4 §§, 5 kap. 1 § kommunallagen

Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Huvudmannen styr och stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att huvudmannen bedriver ett långsiktigt arbete för det ska finnas förutsättningar att bedriva en god undervisning. Vidare har huvudmannen tydliga rutiner för att hantera klagomål och kränkingsanmälningar som ses över årligen. Rutinerna har även tydliggjorts för elever och vårdnadshavare. Huvudmannen ger rektorn ett behovsanpassat stöd. Huvudmannen, som har det övergripande ansvaret för utbildningen, gör dock få självständiga analyser av verksamheten oberoende av rektorn.

Långsiktighet och systematik avseende förutsättningar för god undervisning

Granskningen visar att huvudmannen bedriver ett långsiktigt arbete för det ska finnas förutsättningar att bedriva en god undervisning. Huvudmannen tar reda på verksamhetens förutsättningar bland annat genom att ta del av de behov som lärare, övrig personal och rektorn identifierar, vilket rektorn redovisar vid styrelsemöten. Eftersom det i styrelsen även finns vårdnadshavare, får styrelsen också information från elever och andra vårdnadshavare om verksamheten. Genom att även lärare, vald av lärarkollegiet, finns representerade i huvudmannens styrelse får huvudmannen ytterligare information om t.ex. lokaler och lärverktyg kontra måluppfyllelse. Enligt årshjulet, som huvudmannen arbetar efter, presenterar rektorn en kartläggning för huvudmannen av det generella kompetensutvecklingsbehovet, som ett sätt för huvudmannen att följa upp lärarnas kompetens. Huvudman och rektor har bland annat identifierat att de behöver öka andelen behöriga lärare.

Oberoende aktör vid klagomål och kränkingsanmälningar

Granskningen visar att huvudmannen har tydliga rutiner för att hantera klagomål och kränkingsanmälningar som ses över årligen. På hemsidan finns information om hur man som elev eller vårdnadshavare ska gå tillväga när man har ett klagomål eller om en elev upplevt en kränkning. Dessutom informerar rektorn om rutinerna i informationsbrev till vårdnadshavare, i samband med iup-möten samt vid föräldramöten. Eftersom huvudmannen är ett föräldrakooperativ finns även en rutin för vem i styrelsen som ansvarar för ett ärende så att en oberoende och objektiv utredning eftersträvas. Huvudmannen tillsätter en arbetsgrupp som inhämtar information från lärare, vårdnadshavare och elever inför utredningen.

Behovsanpassat stöd till rektorn

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen, främst genom ordförande, ger ett behovsanpassat och fortlöpande stöd till rektorn. Detta stöd bygger på en god kännedom om den verksamhet som bedrivs på skolenheten. Av intervjuer och inskickat material framgår, att rektorn träffar huvudmannen vid styrelsemöten. Därutöver har rektorn fortlöpande kontakt med ordförande för att ta upp eventuella dilemman och erhåller på så sätt ett tydligt stöd från huvudmannen. Vidare är exempel på åtgärd huvudmannen vidtagit för att stötta rektorn i hans arbete, att tillsätta en biträdande rektor samt en verksamhetspsykolog riktad till lärarna. Huvudmannen har identifierat att rektorn och arbetsmiljögruppen behöver ytterligare kompetensutveckling inom arbetsmiljö, vilket är inplanerat.

Självständig aktör, roller och ansvarsfördelning

Av Skolinspektionens granskning framgår att huvudmannen tar ett visst övergripande ansvar för utbildningen men gör få självständiga analyser av verksamheten oberoende av rektorn. Rektorn ger dock styrelsen ett brett underlag som rektorns analys utgår ifrån. Det framgår av både intervjuer och inkommen dokumentation att huvudmannen efterfrågar såväl kunskapsresultat som resultat kopplat till trygghet och trivsel på skolan utifrån ett årshjul. Styrelsemedlemmarna tar del av dessa resultatsammanställningar för att kunna fatta beslut om åtgärder. Både rektorn och representanter för huvudmannen säger dock att huvudmannen inte gjort självständiga analyser av verksamheten och att det är ett utvecklingsområde. De har hittills förlitat sig på rektorns, arbetsmiljö- och ekonomigruppens slutsatser. Huvudmannen har dock planerat för att utveckla arbetet med självständiga analyser och ta in ytterligare underlag som grund för analys, genom att bland annat göra besök i skolan, på lektioner och i elevrådet. Huvudmannen får också mycket information från vårdnadshavare och kan vidta åtgärder utifrån den informationen. Exempel på uppdrag huvudmannen har gett rektorn är att fokusera på studiero och utveckla hanteringen av kränkingsärenden. Rektorn är adjungerad på styrelsens möten och har även möten med ordförande en gång i månaden. Rektorn ger skriftliga rapporter varje månad utifrån huvudmannens frågor och årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet. Roll- och ansvarsfördelning mellan huvudman och rektorn är tydliga och finns formulerade i skolans arbetsordning och delegationsordning som ses över en gång per år. Styrelsen har fått kompetensutveckling i skollagen och andra styrdokument kopplade till skolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver göra självständiga analyser av verksamheten vid skolenheten som underlag inför beslut om utvecklingsinsatser, oberoende av rektor.

Av granskningen framkommer att huvudmannen förlitar sig i allt för stor utsträckning på rektorn som en garant för att verksamheten genomförs i enlighet med de nationella målen. Huvudmannen tar inte i tillräcklig utsträckning ansvar för att styra verksamheten då de inte gör självständiga analyser, oberoende av rektorn.

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla

utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Skolinspektionen rekommenderar att huvudmannen, som de själva identifierat, utvecklar arbetet med självständiga analyser oberoende av rektorn. Det innebär att de behöver analysera underlag av olika resultat och undervisningens genomförande och förutsättningar i verksamheten för att kunna göra egna bedömningar av kvaliteten i verksamheten och utifrån dem fatta beslut om adekvata utvecklingsinsatser. Huvudmannen behöver kritiskt granska och analysera den uppföljning av resultat som tagits fram av rektorn. I detta arbete behöver huvudmannen diskutera om den analys och de utvecklingsåtgärder som rektorn har beslutat om och genomfört på skolenheten är adekvata, eller om huvudmannen gör andra bedömningar. Det är viktigt att huvudmannen gör en egen bedömning och förhåller sig självständigt till den uppföljning och analys som exempelvis rektorn vid skolenheten tagit fram. Även här har huvudmannen själv identifierat och påbörjat ett utvecklingsarbete vilket Skolinspektionen ser som positivt.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Larsson

Beslutsfattare

Signerat av: Maria Larsson

X Ann Edvinsson

Föredragande

Signerat av: Ann Edvinsson

I handläggningen av ärendet har även Christina Sjögren medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Åtta lektionsobservationer.
- Tre gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning styr och stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning i en trygg miljö? I detta område granskas hur huvudmannen arbetar med att vara en självständig aktör i arbetet mot att nå de nationella målen.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten 2023-04-18. Besöket genomfördes av Ann Edvinsson och Christina Sjögren.

Orust Waldorfskola är en F-9 skola med fritidshem. På skolan går ca 104 elever. Waldorfpedagogik på Orust ekonomisk förening är huvudman för skolan.

Bilaga 3: Redovisningsformulär

Redovisningsformulär för vidtagna åtgärder med anledning av utvecklingsområden i regelbunden kvalitetsgranskning på Orust Waldorfskola med Waldorfpedagogik på Orust ekonomisk förening som huvudman

belägen i Orust kommun

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Formulär för huvudmannens redovisning

Utvecklingsområde:
Rektorn behöver i sin analys av skolenhetens samlade resultat tydligare sätta dessa i relation till de förutsättningar lärarna får och till undervisningens genomförande samt utifrån denna analys besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde: Rektorn och lärarna behöver utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna ges inflytande och görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde: Huvudmannen behöver göra självständiga analyser av verksamheten vid skolenheten som underlag inför beslut om utvecklingsinsatser, oberoende av rektor.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: